

El 'Desglaç' sonor d'XY

Parlem amb el duet sobre el seu nou treball, inspirat en la recerca sonora dels espais i l'entorn

XY | Arxiu

La música té efectes imprevisibles perquè és ben viva, i **XY** ho ha pogut comprovar de primera mà. Després d'un primer treball debut, *Equilibri* (Música Global, 2015), el duet conformat per Laura Cruells i Marçal Ayats ha dut a terme un exercici de recerca sonora que ha vertebrat el seu nou projecte. Allunyant-se dels estudis de gravació convencionals, el duet, acompanyat del productor Joel Condal, ha explorat l'acústica i el simbolisme d'una desena d'indrets d'arreu de Catalunya per enriquir cadascuna de les seves noves cançons. El resultat final ha estat *Desglaç*, materialitzat tant en documental (estrenat l'any passat dins del Festival In-Edit i dirigit per Aitor Urbaneja) com en un treball discogràfic (Música Global, 2022).

El projecte es va començar a gestar arran de diverses converses entre el duet i el productor Joel Condal, qui ja havia produït el seu primer disc. "Vam estar parlant i ell tenia una idea embrionària de fer música jugant amb els espais. Llavors, vam començar a elaborar un projecte amb llocs concrets que fossin el tercer instrument a les cançons. Som un duet, veu i violoncel, i per donar més envergadura al projecte, vam pensar que l'espai podia tenir-hi un paper important", explica Marçal Ayats.

Una tasca molt important en aquest procés va ser la tria de localitzacions i quines característiques havien de tenir: "Vam pensar quins llocs podien ser més interessants de visitar que complissin una sèrie de requisits que vam estipular prèviament d'acord amb criteris acústics

o de reverberació. A partir d'un moment, també vam decidir que fossin espais emblemàtics, històrics o bé que tinguessin una singularitat rellevant en el territori", afegeix el violoncel·lista. Més enllà de la idoneïtat de l'espai, les localitzacions també van estar marcades per qüestions de logística que condicionaven aspectes econòmics o materials. "Vam haver d'emparaular dates i moments per a cada espai, cosa que tenia la seva complexitat. I alguns escenaris que vam pensar al principi van patir transformacions. En alguns va ser possible anar-hi i en altres ens vam haver d'adaptar", reconeix Laura Cruells.

Video: <https://www.youtube.com/watch?v=xlibE1rnIOI>

Els espais i els entorns són el gran eix central de tot el projecte i enriqueixen i dialoguen tant amb els instruments com amb el concepte de les cançons. "Vam compondre les cançons pensant en el lloc. Ha estat un treball de simbiosi entre cançó i entorn, perquè el què ens donava el lloc quan hi anàvem a gravar també feia créixer el tema", explica Cruells. La cantant també puntualitza que un bon exemple d'això és la cançó homònima del disc, que representa metafòricament l'inici i el final a través del viatge de l'aigua des del gel cap al mar. Així mateix, "Tierra seca" exemplifica molt bé com l'entorn també va fer madurar la seva música: "Vam enregistrar-la a l'Església del poble antic, que és preciosa, molt gran i sense sostre, perquè la van bombardejar a la guerra civil. Ara, hi ha un metacrilat i hi pots veure el cel tot i que està tapat. Allà, molts ocells han fet niu i se'ls va sentint al llarg de la cançó. Tot el disc està molt lligat a nivell acústic, conceptual, i fins i tot, històric".

UN PROJECTE A 6 MANS

Aquest disc no és tan sols un treball ideat per a les 4 mans d'**XY** sinó també pel productor Joel Condal. "Ell s'ha fet molt seu el projecte i, per tant, és un projecte a sis mans", argumenta Ayats. Segons el grup, el treball ha estat una unió de les virtuts de cadascun d'ells. "Formem un triangle en què tots tres aportem coses molt diferents. Tots tres sumem les nostres inquietuds", afirma la vocalista. El *cellista* també afegeix que, en el primer disc, Condal ja va voler transformar les sonoritats del violoncel, i en aquest nou treball, ha volgut anar més enllà. "Hem posat tota mena de filtres al violoncel, harmonitzadors a la veu i hem buscat diferents micròfons i angles, com ara el 'micro' binaural (que dona una sensació envoltant de tres dimensions).

A més de la intervenció *in situ*, el duet també reconeix que hi ha hagut una enorme tasca en l'àmbit de postproducció. "En Joel volia que l'espai entrés i sortís. En el cas d'"Esquerada", al principi, se senten molt bé les passes a la sorra, el vent? I de cop, amb postproducció, vam fer que l'espai desaparegués i se sentissin la veu i el violoncel a primer pla. I com que aquesta cançó té un component de dol, juguem conceptualment amb obrir i tancar com a forma de representar el fet de deixar anar en el procés de dol".

XY Foto: Arxiu

RECURSOS LIMITATS

L'extens treball de postproducció, ha estat marcat, entre altres motius, per la limitació de recursos amb els quals treballava el duet. "A molts llocs, no hi havia electricitat, i havíem d'anar amb plaques solars i bateries de camió per poder connectar tot l'equip de gravació. I, per tant, el temps que hi podíem dedicar era el temps que ens durava l'energia i la llum", confessa Cruells. L'enregistrament de les gravacions era tot un exercici a contrarellotge, ja que les condicions de cada espai marcaven els temps d'enregistrament. "A "Desglac", per exemple, ens quedava només mitja hora de llum i havíem de marxar perquè la barca no podia navegar de nit. Va ser tota una sèrie de puzles i sort que tot ens ha quadrat i no hem tingut cap incident".

Tot i això, aquesta limitació també s'ha traduït en positiu en algunes de les localitzacions. "Huracà' el vam gravar a Lles de Cerdanya, i vam dormir el dia abans a Puigcerdà. Aquella nit va nevar, i quan vam arribar a la localització vam flipar. Com que hi havia neu pols, s'hi aixecaven petits huracans".

El duet es mostra del tot satisfet amb el procés de gravació i producció, ja que no han hagut de lamentar cap situació desafortunada. "Tenim la sensació que la natura ens ha ajudat i ens ha anat guiant. Podríem haver tingut llocs que no haguessin funcionat, però, en canvi, hem tingut la sort que tot ha anat rodant", conclou el duet.